

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1015.

CHICAGO, ILL., 24. FEBRUARJA, (FEBRUARY 24), 1927.

LETO—VOL. XXII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Slike iz mlake korupcije.
Cenzura, morala, in svoboda tiska.
Obglavljenje stavkarjev v Šangaju.
Zedinjene države osvobodujejo Nikaragvo.
"Glad, izozad se potihoma plazi — —"
Politika v K. S. K. J.
Dom J.S.Z. in "Proletarca".
Napredovanje delavske stranke v Angliji.
Umrljivost otrok v velikih mestih.
Antievolucijske postavbe odklonjene.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Razno iz Binghamu.
Odbor kluba št. 114 JSZ. v Detroitu.

Nesloga in zavist med rojaki.
Raznoterosti iz Sheboygana.
Maškarada društva SSPZ. v Springfieldu.
Važna seja kluba št. 1 in predavanje.
Velika slavnost — lokalna železnica.
Brezposelnost v mestih ob Pacifiku.
Jessie Stephen bo predavala v Chicagu.
Zapisnik VII. ohijske konference JSZ.
Napredek "Proletarca" v l. 1927.
Kampanja za 2,000 naročnikov več Proletarcu otvorjena.

RAZNO.

Divji plameni (Tone Seliškar).
"Saloma" na clevelandskem odru.
Razstava Peruškovih slik v Clevelandu.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

Napredek Proletarca v letu 1927.

V PROŠLEM letu je "Proletarec" beležil znaten napredek v številu naročnikov in pa v tem, da izhaja vsaki drugi teden povečan za osem strani. Povečanje je omogočil poseben fond, ki so ga zbrali sodrugi in naročniki v teku nekaj tednov časa. Povečan list nas stane nad petnajst sto letno več kakor pred povečanjem. Tudi poštnina za razpošiljanje lista je višja.

Nihče naročnikov ne želi zmanjšanje "Proletarca". Vsi pa žele, da bi izhajal povečan vsaki teden, in ne samo vsaki drugi. In vsem bi ugajalo, če bi prinašal v vsaki številki tudi po par slik. Vse to je dosegljivo, ako naročniki hočejo. Fond, iz katerega se krijejo večji stroški, ki so nastali vsled povečanja v znesku kot omenjeno prej, bo kmalu izčrpan, in potem je treba dobiti nov vir.

Uprava "Proletarca" nima niti najmanjšega namena ukiniti povečanje lista. Nasprotno, njen cilj je najti pota in sredstva, ki bi omogočila, da bi Proletarec izhajal vsaki teden najmanj na 28. straneh. V dosego tega pa potrebuje sodelovanje zastopnikov in naročnikov v splošnem.

Upravništvo je organiziralo kampanjo, katere smoter je pridobiti "Proletarcu" 2.000 naročnikov več kot jih ima sedaj. To število je dosegljivo edino le, če je med sedanjimi zastopniki in naročniki dovolj volje sodelovati v tej agitaciji. Število izgleda visoko, ampak ni. Če bi vsak sedanjí naročnik dobil enega novega naročnika, bi bilo to število ne samo doseženo, ampak za več sto višje kot pa je določeno.

Ničesar ne bi vzgojnemu delu med našim ljudstvom in delavskemu gibanju med nami bolj koristilo, kakor razširjenje "Proletarca". In iz bodočih seznamov poslanih naročnin bo odvisno, v koliko je med nami volje za aktivno delo pri širjenju kroga naročnikov "Proletarca".

Sodelovati v agitaciji da se "Proletarca" razširi je eno, kar je potrebno, da ga ohranimo povečanega. Drugo je, da povsod, kjer se nudi priložnost, zbiramo prispevke za pokrivanje izdatkov Proletarca, kajti regularni dohodki od naročnine in oglasov sedaj še niso zadostni. Te prispevke priobčujemo pod rubriko "Listu v podporo". Tretje, kar lahko storite je, da pridobite društva v katerih ste člani, da oglašajo v "Proletarcu". To ne bo koristilo samo listu ampak tudi njim, kajti "Proletarec" je izven obligatnih glasil podpornih organizacij v marsikakšni naselbini najbolj razširjen slovenski list. Vsi skupaj bomo nalogo izvršili brez posebno velikega truda. Če bi odpadla samo na malo število agitatorjev, bi bila zanje prenaporna in namen ne bi bil dosežen. Torej — sklenimo soglasno, da bomo sodelovali vsi, in to bo napredek "Proletarca" v letu 1927.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1015.

CHICAGO, ILL., 24. FEBRUARJA, (FEBRUARY 24), 1927.

LETO—VOL. XXII.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

SLIKE, KI ODSEVAJO V MLAKI KORUPCIJE.

Po primarnih volitvah v Chicagu.

“Še nikoli poprej niso čikaški politiki tako razgaljali drug drugega kakor v tej kampanji,” je pisal en vodilni čikaški dnevnik. Zadnji tórek so se vršile primarne volitve, ki so odločile, kdo bo županski kandidat republikanske in kdo demokratske stranke. Tri vodilne skupine republikanske stranke v Chicagu so se potegovala za prvenstvo, vsaka s svojim kandidatom. Demokratje so se zedinili za sedanjega župana. Boj se je vršil razum med županskimi tudi med drugimi aspiranti, ki hočejo “služiti” ljudstvu.

Eden kandidatov za župansko nominacijo na listi republikanske stranke je bil Wm. H. Thompson, ki je bil župan tega mesta v medvojnih letih. Svoje republikanske kolege, ki so se potegovali za isto nominacijo, je zmerjal po shodih in jih dolžil tatvin v javnih blagajnah, korupcije na debelo, zveze z reakcionarji vseh vrst — očital jim je sploh vse kar si človek more domisliti. Večkrat je prinesel na shod svoje skupine dve kletki, v katerih je imel žive podgane. “Vidite to podgano,” je grmel avdijenci. “To je moj protikandidat . . .” itd. In pokazal je na drugo podgano. “To je moj nekdanji zavveznik Fred. Lundin.”

Pod Thompsonovo administracijo so imeli v mestni hiši “zlate” čase posebno razni “veščaki”. Treba je bilo kaj preračunati, pa so najeli “veščake”. Treba je bilo to in ono, in so pozvali “eksperte”. Vzeli so za dela, ki niso bila vredna sto tisoč, kar par milijonov dolarjev. Stvar je prišla na sodišče in na pritisk tega so morali “eksperti” pozneje povrniti nekaj tisočakov, a čemu naj bi vračali “občinstvu”, ki je slepo ko temna noč?!

V kampanji za primarne volitve so si stopili v lase tudi komisarji, blagajnik in drugi uradniki okraja Cook, katerega tvori Chicago z okolico. Okrog štiri milijone prebivalcev je v njegovih mejah. Ker je okraj zelo bogat, so dohodki na davkih visoki in denarja je cele kupe. Enako ga ima mestna občina. Res, da ima svoje izdatke, da ima svoje potrebe ki stanejo mnogo, in pa več en primankljaj, toda kjer se

razpolaga z mnogimi milijoni, ni tako težko ukrasti milijon ali dva ali tri.

Okraj Cook ima po lanskih volitvah republikanca za blagajnika. Predsednik okrajnega komisarijata je demokrat Cermak. Glavni voditelj demokratov v Illinoisu je “poveljnik” Brennan. Večino v okrajnem odboru imajo demokratje. Blagajnik Harding se jim skuša postavljati po robu, in je dejal, da zahteva zase moč najemati ljudi za svoj urad in poleg teh tudi nekaj drugih. In vsak “ljudski” uradnik demokratske ali republikanske stranke ima navado najemati prvič, ljudi iz svoje zlahte; kadar ni več teh, tedaj ožje prijatelje, ki so se odlikovali v agitaciji za njegovo izvolitev; in potem druge agitatorje svoje stranke. Ne gleda se na sposobnost za delo ki bi ga imel najeti opravljati, ampak na “sposobnost” služiti korumpirani mašini prizadetega korumpiranega “palitišna”.

Vsi čikaški listi so pred par tedni priobčili izjavo gotovih nepristranskih veščakov, ki so dognali, da dobe davkoplačevalci za vsak vplačani dolar davka nazaj samo 40c v poslužbi mestne in okrajne uprave. Ostalih 60c izgine v mlaki korupcije.

Okrajni blagajnik Harding je obdolžil demokratsko mašino, da daje svojemu bosu Brennanu, ki je slučajno zavarovalni agent, mnogo tisočakov na leto v pretiranih cenah za zavarovalnino. Okrajni blagajnik npr. je pod poroštvom. S tem se pečajo gotove zavarovalninske družbe. Dosedaj je Brennan računal za polico (porošstvo) okrajnega blagajnika \$80,000 letno. Enako porošstvo je dobil sedanji blagajnik za štirideset tisoč dolarjev na leto ceneje. To je eden izmed tisočerihi podobnih slučajev. “Veliki ljudski in delavski prijatelji” ne kradejo kakor ukrade gladen otrok kos kruha. Oni si pomagajo s “poštenim businessom”. Štirideset tisoč dolarjev na leto pri enem samem poroštvu, to je zaslužek, za kakršnega mora garati 24 delavcev vse leto. Brennan ga je napravil v petih minutah.

Mestna občina rabi mnogo tiskovin, npr. glasovnice, šolske knjige, zdravstvene spise itd. In tiskarne, ki dobe naročila, lahko obogate v enem letu. Ker pa "odgovorni" funkcionarji zahtevajo za uslugo protiuslugo, pričakujejo da se jim vsaka "usluga", ki jo dajo privatnim kompanijam, na kak način gmotno in "politično" izplača.

V oddajanju javnih del odločajo največkrat osebni interesi javnih funkcionarjev, kateri imajo v takih stvareh odločilno besedo. Koncesije oddajajo "vplivnim" agitatorjem svoje stranke. Na plačilni listi mesta in okraja imajo tisoče ljudi. Na dan volitev in pred volitvami je njihova naloga napolniti vsako dvorano v kateri je shod "njihove" stranke. Morajo prispevati v kampanjske fonde, raznašati letake in paziti na dan volitev pri štetju glasov. Za vse to jih plača mesto ali okraj — seveda indirektno. V resnici dobe plačo za delo ki nima z agitacijo "palitišnov" nobenega opravka. Ker sta v tem oziru obe stranki enaki, si ne očitati tega greha.

Kakor povsod, sta tudi v Chicagu demokratska in republikanska faktično ena stranka. Pred vsakimi lokalnimi volitvami se glavni voditelji obeh zedinijo za gotovo skupino kandidatov—to je—mandate si razdele. In tako je izvoljenih nekaj republikancev in nekaj demokratov. Ljudje, ki se drenjajo na voliščih, pa mislijo da glasujejo za eno stranko proti drugi. Pretepajo se med seboj kot demokratje in kot republikanci, bosi višje zgoraj pa so "ena stranka", neglede h kateri nominalno pripadajo.

V Chicagu, ki je drugo največje ameriško mesto, je dobila pred leti socialistična stranka že do sto tisoč glasov. Danes nima niti pravne pravice do svoje rubrike na glasovnici, razun ako dobi zanjo najmanj šestnajst tisoč podpisov. Imela je zastopstvo v mestnem svetlu, knjižnice, učne kurze, razširjene liste in stotine članov. A reakciji in njenim zaveznikom — plačanim in neplačanim agentom provokatorjem se je posrečilo to stranko pritirati do impotence. Vsi vodilni politiki obeh kapitalističnih strank se psujejo, ker so zagazili tako globoko v mlako korupcije, da jim je nemogoče ohraniti odkrito prijateljstvo. In nikogar ni, ki bi bil dovolj močan in bi jim stopil nasproti ter rekel: Dosti! Odslej bo ljudstvo gospodar v svoji hiši.

Od l. 1919 naprej je bilo v Chicagu ustanovljenih šest strank — proti socialistični. Te so bile (bile so, ker jih danes ni več, razun ene na papirju): dve komunistični, Fitzpatrickova delavska stranka, farmerska-delavska stranka federativna farmerska delavska stranka in progresivna stranka. Vse so trdile, da je socialistična prepočasna, da bi mogla iztrebiti gnilobo, s katero stare stranke okužujejo javno življenje, a namesto da bi oslabile republikansko

in demokratsko stranko, so v resnici oslabile samo socialistično stranko. Reakcija je premetena; korumpirani "palitišni" so zvitni in vedo, kako je mogoče preslepiti ljudstvo celo tedaj, kadar pokaže nekoliko resne volje iti v boj proti korupciji.

Vzelo bo nekaj let, predno bo socialistična stranka, ki je izmed protikapitalističnih edina ki je ostala kot stranka, prebolela udarce in se pojačala toliko da bo povsod lahko nastopala kot faktor.

Razkritja korupcije na debelo, ki je "dičila" Hardingovo-Coolidgovo administracijo, razkritja korupcije v Chicagu in drugod — to bi moralo slepcem odpreti oči, da bi videli. Ali ameriški kapitalizem kontrolira tisk, in njegovi dnevnikarji in magazinarji so tako urejevani, da celo zabavljajo proti korupciji, čeprav priporočajo vseskozi kandidate, ki so izraz korupcije. Kajti kapitalistični tisk daje ljudem to "kar hočejo čitati". In zato je krivda za gnilobo na strani ljudstva, ker je brezbržno za stranko poštenja in ljudskih interesov kakršna je socialistična stranka. Ne le to, ampak na dneve volitev glasuje v ogromni večini za kandidate, o katerih ve da so tatovi, četudi kradejo v mejah "legalnosti". Najvažnejša naloga današnje socialistične stranke je premagati med maso brezbržnost, in jo pripraviti, da bo znala misliti sebi v prid.

Cenzura, morala, umetnost in svoboda tiska.

Od časa do časa se v tej deželi dvigne val za povzdignjenje moralnosti. Prične se navadno v New Yorku, od kjer čez teden ali dva doseže Chicagu. In potem postane splošen val.

Tudi sedaj je tako. Prišel se je v New Yorku proti gledališčam, ki na svojih odrih premalo vpoštevajo namen obleke. Kajti namen obleke ni samo obvarovati telo pred vremenskimi vplivi, ampak zakriti "grešno nago-to". Nekatera gledališča pa imajo cele trupe krasnih žensk, ki nastopajo skoro v Evinih kostumih. Ne samo to, kajti v nekaterih igrajo stvari, ki so naravnost "nemoralne".

Že pred meseci se je pojavilo, in to ne prvič, v raznih krajih veliko gibanje proti magazinom "umetnin". Vse polno jih je, ki izhajajo pod masko "Art Magazine". In skoro vsaki prinaša nekaj lepih slik, ki bi se jih lahko klasificiralo med umetnine, ostale pa izražajo "spolni apel" in so posnete večinoma po fotografijah igralk iz gledališč, v katerih imajo predstave značaj razstave ženske lepote, toda s stališča "spolnega apela".

In tako so se sedaj zopet vsekrižem pojavile zahteve, da ne sme biti vprizorjena nobena igra, ki nima odobrenja cenzure, in to v vsa-

kem mestu posebej. V New Yorku so policijske oblasti ustavile več iger, in nekaj takega so napravile že večkrat v Chicagu, če se vodstvo ni podalo ter kupilo igralkam "zadosti" obleke. Istotako zahtevajo cenzuro za magazine.

Pred dvema leti je eden odličnih ameriških gledaliških igralcev odgovoril zahtevam po cenzuri s protizahtevo: dajte nam gledališča, katerih cilj bo umetnost, ne profit! In s tem je povedal vseh sto odstotkov resnice.

Kakor skoro vsaka reč v tej deželi, so tudi gledališča "obratovana" v svrhu profita. Dajte ljudem dobro igro, pa bo škodovalo profitu. Razpostavite po odru v bujnih lučnih efektnih grupe mladih deklet, in vmes nekaj igralcev, ki bodo zbijali šale, pa bo gledališče večer za večer napolnjeno "trudnih biznismanov", pa tudi drugih, ki niso tako "trudni".

Enak motiv vodi izdajatelje "art magazinov". Te vrste publikacij je toliko, da bi človek sklepal kakor da so Amerikanci "umetniško" najbolj "navdahnjen narod". Toda če te slike pregledate, vidite da so na lepem papirju, in da imajo jako lep tisk, to pa je približno vse kar je lepega v njih. Drugo je v glavnem "spolni apel". In ljudje take magazine kupujejo radi slednjega, ne radi umetnosti; ker pa je takih ljudi, ki iščejo "pohujšljivosti" več kakor onih ki iščejo lepoto, je naravno, da ustrezajo izdajatelj prvim, ker se izplača. Cenzura teh razmer ne bi spremenila, pač pa bi pripomogla, da bi prišla te vrste "umetnosti" še bolj pod definicijo "spolnosti", širili pa bi jo "literarni butlegerji", ker bi bil v tem dobiček.

Zlo je profit, kajti profitu žrtvujejo gledališča, literaturo in umetnost sploh. In pa življenja milijonov delavcev, ki nimajo niti toliko da bi mogli poljubno zahajati v bližnji kinoteater, ki je nekje tam za vogalom.

Obglavljenja stavkarjev v Šangaju na Kitajskem.

Zmagovanje kitajskih "nacionalistov", kakor jih imenuje kapitalistični tisk ako jih ne naziva z "boljševiki", je spravilo zastopnike kapitalističnih interesov zunanjih dežel in pa kitajske vojne lorde severnih provinc v blazno histerijo. Kantonske čete, ki se bore za osvoboditev Kitajske izpod nadvlade Anglije in drugih imperialističnih sil, in proti terorju domačih vojnih lordov, so osvojile že velik del Kitajske in prodirajo bolj in bolj proti severnemu obrežju in v trdnjave vojnih lordov proti Pekingju in Mandžuriji.

Eno najvažnejših kitajskih pristanišč je Šangaj, ki ima z okolico do dva milijona prebivalcev. Proti Šangaju prodirajo kantonske čete, in z njimi ideja — osvoboditev Kitajske. Kitajski militaristični lordi, ki prodajajo interese

svoje dežele tujim silam za drobtine, so bili v obrambni črti Šangaja premagani. Kitajsko delavsko ljudstvo v Šangaju je postalo vzhičeno, kajti ura odrešenja je blizu. Malo je mest na Kitajskem, ki bi pod peto imperalizma toliko trpela kakor Šangaj. Ni še tako dolgo, ko so padle trume dijakov in delavcev po šangajskih ulicah samo zato, ker se niso bale pokazati svetu, da hočejo biti sami gospodarji na S V O J I zemlji. Prišli so najeti Kitajci, najeti od "koncesij" tujih držav v Šangaju, in oddali salve na svoje rojake.

A ura obračuna se bliža.

Pred dobrim tednom je kitajsko delavstvo v Šangaju že drugič proglasilo generalno stavko. Prva pred meseci je bila zadušena v krvi pod kroglijami in bajoneti lokalnih kitajskih oblasti, ki so v službi imperialistične politike Anglije, Japonske in drugih držav. Prva je imela značaj protesta proti vmešavanju tujih sil in bila je ob enem protest proti brutalnosti, kakršne so uganjali lastniki tkalnic proti tkalniškemu delavstvu v Šangaju. Streljali so vanje kakor da so zveri, ne pa delavci. In delavci niso vprašali drugega kakor za priznanje, da so tudi delavci ljudje in da se bi ž njimi ravnalo bolj človeško.

Sedanja stavka je nastala v atmosferi navdušenja nad zmagami kantonskih armad. Šangaj je deloma pod oblastjo tujih koncesij, kar pomeni v prvi vrsti Anglijo, v ostalem pa je pod oblastjo tistih Kitajcev, ki so služabniki imperalizma tujih držav in pa hlapci kitajskih militarističnih lordov. Kitajsko ljudstvo je proti obojim, in če bi odločala volja ljudstva v Šangaju, bi bil Šangaj že davno svobodno mesto. Toda dosedaj so odločali bajoneti ki so nasprotni interesom večine prebivalstva. Generalna stavka, ki je bila proglašena v znak solidarnosti s kantonsko armado, je ustavila ves obrat v Šangaju. Podžgala pa je oblasti "koncesij" in kitajske oblasti, ki hlapčujejo prvim. Razvnele so se in naslopile proti stavkarjem z brutalno silo. Že tretji dan stavke so organizirale kitajske militaristične oblasti progon na stavkarje in ugrabile njihove voditelje, kolikor so jih mogle doseči. Potem so jih začeli obglavljati. Vodilni ameriški listi, ki imajo povsod svoje zastopnike, so poročali, da so bile najmanj 30 stavkarjem odsekane glave. Iz Kantona na Kitajskem pa poročajo, da je bilo do 20. februarja obglavljenih 90 stavkarjev in dijakov.

Prerojenje Kitajske se koplje v krvi. Ni pomoči, ker so ljudje pač taki, in pa ker mora iti vsaka dežela skozi gotove stopnje razvoja na svoji poti navzgor. Ena teh stopenj je krvava borba med starim in novim. Trpi seveda ljudstvo, ne mogotci. Ono plačuje s krvjo, z gladom in trpljenjem. In bori se, ker noče, da bi bilo vedno izpostavljeno gladi, kopanju v krvi, in trpljenju.

TONE SELIŠKAR:

DIVJI PLAMENI.

Socialni roman.

(Nadaljevanje.)

Ko je zazvonil zvonec, je odprl vrata in stopil nazaj.

Vstopila je Helena. Težak, črn kužuh je imela na sebi in klobuk iz kožuhovine. In iz te črnine je gledalo dvoje velikih oči, obkroženih z rahlo rdečico, s katero jo je pobožal ostri mraz.

Tiho je zaprla vrata za seboj in ostala nema kakor je prišla. Nepremično je zrla v Klingerja, ki jo je gledal začudeno. Čutil je udarec svojega srca in hipno se je zavedel, kar je še od sinoči nezavedno ležalo v njem — da ne more ostati hladen, da je vesel, da je radosten ta hip, ko jo je zagledal. Nasmehnil se je, in že je odprl usta, da bi se ji razodel, kakor se je ona s svojim prihodom. Ali, to globoko tišino je nenkrat prevrtal žalosten krik sirene. Kakor na ukaz se je okrenil k oknu in je videl množico, ki se je drenjala k proletarskemu domu. Zgrabil se je za levo stran prsi, in ko je gledal, postalo mu je jasno.

— Tam trpljenje in razjedene duše — tu ljubezen in slast. Strmel je v množice, ki so šle pod oknom in je zagledal v steklu Helenin obraz, še vedno nepremičen in nem. Skozi prozorno sliko njenega obraza je opazil Abrama in Pavlo. Starca je zeblo in zamanj je stiskal svoj jopič k premraženemu telesu. Pavla je bila bleda in se je tresla v ostrem rezilu mrzlega vetra.

Za hrbtom je začutil tihe stopinje in potem dvoje rok na svojih ramah.

— Rihard, je vskliknila hrepeneče žena za njim. Neskončno hrepeneč je bil ta vzdih.

Klinger pa se ni ozrl. Gledal je skozi okno, toda videl ni ničesar več. Mislil pa je silno naglo. Ljubim jo! Sedaj ne morem zlorabljeni njene ljubezni — O, ko bi jo sovražil!

— Rihard . . . Glas njen je bil obupen in komaj slišen.

— Naj bo karkoli! je dejal svojemu srcu in se je obrnil. Prijel jo je za roko in jo peljal sredi sobe. Potem ji je privzdignil obraz in ji pogledal v oči, ki so zasijale in se niso zaprle.

— Ali me res resnično ljubiš, Helena, je zadrhtel Klinger.

Helena je šepetala kakor v snu:

— Rihard, Rihard . . .

Tedaj jo je pritegnil k sebi in ji s poljubi zaprl oči.

— Helena, da te res ljubim, — — O, srce! Helena je bila srečna. Zljubila je moža po dolgem hrepenenju. Kolikokrat je sanjala pono-

či, ko je ležala poleg svojega moža o ljubezni, ki jo zapoveduje samo srce — Gledala ga je v obraz in ni vedela kaj bi počela. Zdelo se ji je, da bi bilo neskončno prijetno sedajle umreti . . . Ne, umreti! Kam daleč, na samotni otok da bi se prestavila in tam živela v ljubezni, v sreči . . .

— Rihard, kako sem se bala! Sedaj si moj!

In ko sta bila tako dolgo časa objeta, je planila naenkrat od njega, se prijetla za sence in omahnila k vratom.

— Kaj ti je, Helena, se je vstrašil Rihard in jo prijel okoli pasu. Ti jokaš — ?

— Rihard, ali si tako močan, da mi odvzameš greh, da ne bo nikoli megla med najinimi srci — ?

— Govori, ljubljena!

— O veš! Ti dobro veš, je izgovarjala tresoča se po vsem telesu, naslonjena na njega. Vlačuga sem!

— Pusti to, Helena, vseeno te ljubim! Popil ji je solze z oči in se ji smehljaj.

— Ali veš Rihard, da sem vlačuga? Da se mi je studil mož, še predno sem ga vzela. Da sem se mu prodala? Da sem se udajala drugemu, dasi tudi njega nisem ljubila? Ali še moreš ljubiti moje telo — Rihard — sedaj ko veš to — — ?

Klinger ji je med poljubi govoril:

— Saj ne ljubim samo tvojega telesa. Vse, vse! Tvoje telo, tvoje srce, in tvojo dušo. Kar je bilo ne bo več. Sedaj si moja! Sedaj si čista, ko si se spovedala!

Helena je strmela ob teh čudovitih besedah. Naslonila se je k njemu in dahnila:

— Da bi mogla tako večno ostati pri tebi!

Trenutki so bežali, onadva pa nista čutila ne časa ne prostora. Naslonjena v objemu sta preživljala v pozabljenju velik kos svojega življenja.

Toda Rihard se je s silo iztrgal zadovoljstvu in radosti teh trenutkov. Stopil je zopet k oknu in zopet je zagledal pod njim množice rudarjev, ki so poslušale govornike.

— Helena, je začel naenkrat s spremenjenim glasom, ali mi hočeš pomagati?

— Povej, kaj naj storim?

Vsedel se je zopet k nji in ji govoril:

— Glej, vse to ljudstvo, ki prebiva po tehle holmih je strašno bedno. Jaz sam mu ne morem pomagati, ne morem mu prinesiti odrešenja. Toda hočem mu pomagati toliko, kolikor morem. Je pa potrebna vsaka tudi najmanjša pomoč temu ljudstvu, ki je kakor otrok, ko si sam ne zna pomagati.

Helena ga je verno poslušala in se niti ni čudila, čeravno še ni slišala takih besed resnično izgovarjati.

Prenehaj je za nekaj časa, potem pa je nadaljeval.

— Helena, ti si prva, kateri razodevam

svojo življensko nalogo — in se je sam sebi začudil. Kakor sam zase je šepetal:

— Velika mora biti moja ljubezen do tebe, žena, da se ti razodevam!

Helena se je sklonila k njegovemu čelu in ga poljubila.

— Govori! Ne boj se!

— Hodil sem po svetu in sem ga veliko prehodil. Rodil sem se v bolnici od vlačuge, stradal sem in se klatil raztrgan, zapuščena sirota, mimo tovarn in umazanih hiš . . . Potem so me dali v sirotišnico, toda pobegnil sem. Nisem mogel prenašati solzavih nun, ki so mi pravile strahovita grozodejstva o peklju, o huduđih in zliduhovih. Prišel sem v mesto in sem raznašal časopise. Poleti sem spal pod mostovi, pozimi sem se splazil v prazne vagone in jokalo od mraza.

Nekoč sem našel zgodaj zjutraj na vrtu nekega hotela listnico polno bankovcev. Pa nisem šel niti na policijo, niti kam drugam, da bi vrnil denar. In sem se s tem bogastvom oblekel, si kupil knjige in pričel študirati. S tem sem se preživel štiri leta. Potem sem poučeval druge. Učil sem sinova nekega barona, ki sta bila silno zabita — a v šoli vedno odličnjaka. Tedaj sem pričel spoznavati krivico, ki se je šopirila očitno nad nami, ki nas je bilo veliko . . .

Ko sem postal zdravnik, sem šel v Ameriko. Od tam nazaj v Nemčijo in vedno sem služil med rudarji. Preživel sem svetovno vojno pred Verdunom, v Srbiji. — In tako sem spoznal to naše strahovito življenje. In sem delal povsod kolikor sem mogel, ker sem se zavedal, da tudi en sam človek veliko napravi. Sedaj pa, Helena, sva dva?

— Dva, dva, je šepetala.

— In ti povem tudi še vso resnico, da boš spoznala moje veliko hotenje pomagati temu ljudstvu:

Znano ti je, da rudarji niso zadovoljni s svojimi prejemki. Zahtevajo višjo plačo, zboljšanje varnostnih naprav in stanovanja. Ker pa je sedaj čas neugoden za stavko, bi bila stavka strašna. Ne samo zima, tudi družba sama bi kljubovala, zakaj Horwath je zvit in hudoben — tvoj mož pa samo njegova lutka, ki se klanja njegovi volji. Rudarji se bodo podali v gotovo stradanje in tudi nasilni upor bi jih ne rešil ta hip, ker je vlada pooblastila majorja, da zatre vsak poizkus z vsemi dopustnimi sredstvi — in — poglej skozi okno! — vojaki stražijo vsa javna poslopja s strojnicami . . .

Jaz pa bom skušal stavko preprečiti. Zakaj vedi, kakor hitro bi rudarji pričeli stavkati, bi Guzej zanetil upor, ki bi žalostno končal pod ognjem močnejšega nasilstva.

Rihard ji je mirno pogledal v oči in ji dejal:

— In ti mi boš pomagala!

Osupnila je.

— Da ti! Če me ljubiš, mi ne boš odrekla — čeravno boš veliko trpela zaradi tega. Vedi pa, da te tudi jaz ljubim in vem, da ni lepo to veliko zlorabljenje tvoje ljubezni. Toda pomisli, da bova midva mogoče z majhnim duševnim trpljenjem preprečila veliko večje trpljenje tisočev.

— In kaj naj storim?

— Pregovorila boš svojega moža, da sprejme še enkrat zastopnike rudarjev, da jim poviša plačo za najmanj petdeset odstotkov, da skliče strokovno komisijo, da pregleda varnostne naprave in da prične zidati družba nove hiše za svoje uslužbence, ki gnjujejo v preperelih lesenih barakah.

Helena se je zelo vstrašila. Nikdar ni posegala v uradovanje svojega moža — sedaj pa naenkrat toliko? In če ničesar ne opravi? Če izgubi potem svojega ljubljenega? Velika potrtoť jo je obšla in solze obupa so ji zdrknile v naročje.

Rihard je vedel, da je vse to skoraj nemoogoče. Toda smoter svojega življenja mu je zapovedoval: Nič usmiljenja! Ne odnehaj! Pomisli na trpljenje premnogih!

— Hočeš? jo je vprašal čez nekaj časa.

— Hočem! je odgovorila Helena. Obupno se ga je oklenila. Hočem, hočem, samo ljubi me, ljubi me!

— Ne boj se, Helena! jo je miril Rihard. Tudi če ničesar ne dosežeš, ljubil te bom vse eno.

Vzdignil jo je v naročje, jo prižet k sebi ter ji šepetal:

— Toda ti moraš, moraš — jaz hočem, jaz, tvoj Rihard, slišiš, jaz hočem, hočem!

— Hočem, hočem, je odgovarjala.

Potem sta molčala in sta pozabila ta hip na vse resnično življenje. Kakor nepojmljive sanje se jima je zdelo to. In sta uživala to hipno pozabljenje s čudovitim mirom. O, in to okrepi človeško dušo! Duh se pogrezne v globočino nečutnosti, ki je počitek človeškega hotenja in volje, ki je potem, ko se zdrami, kakor prerोजना.

Tedaj je odbilo deset in oba sta se zgenila. Helena si je oblekla kožuh, Rihard pa jo je bdril.

— Hiti! Jutri mora biti ravnatelj Karl von Hosenstein pripravljen, da podpiše. Pazi pa, da ne zve zato Horwath!

Mirno je poslušala njegove ukaze, zakaj vse svoje sile bi žrtvovala za to ljubezen. Nič več se ni bala, četudi bi bilo treba pretrpeti najhujša ponižanja. V ušesih ji je zvenel ukaz: Ti moraš, ti moraš . . . in na ničesar drugega ni mislila ta hip.

— Kdaj se vidiva, ljubi, ga je vprašala pri vratih.

(Dalje prihodnjtč.)

Dom J. S. Z. in "Proletarca".

Letno poročilo tajnika.

Od 31. dec. 1. 1925 do 31. dec. 1926 je stavbinski fond JSZ. napredoval za \$2,595.37. Ustanovljen je bil aprila 1925. Gotovina v tem fondu je dne 31. dec. 1926 znašala \$5,216.87, v kateri pa niso vključene nepotečne obresti vlog, ki jih ima v Jugoslovanskem stavbinskem in posojilnem društvu. Te bodo prištele, kadar se jih dvigne, oziroma, kadar bodo potekle.

Agitacije v preteklem letu za prodajo delnic naše stavbinske ustanove ni bilo skoro nobene, zato lahko rečeno, da je porast vsote za skoro \$2,300 precej lep napredek. Toda če hočemo, da se cilj te akcije čim prej uresniči — to je — da naše gibanje dobi svoj dom, tedaj se bomo morali v tem letu potruditi več kakor dosedaj.

Delnic stavbinske ustanove JSZ. imajo:

Klubi JSZ. in dve konferenčni org. JSZ.	159
Slovenska sekcija JSZ.	120
Druge organizacije	4
Posamezniki	68

Izmed klubov jih ima klub št. 1 dosedaj 120, ki so domalega vse plačane. Drugi po številu je klub št. 45 v Waukeganu, ki jih ima 6, in tretji je klub št. 114, ki jih je vzel 4. Ostali klubi imajo eno ali dve.

Slov. sekcija je plačala na svoje delnice \$500, ostalo je obveznost. Obveznost klubov na še neplačene delnice znaša \$575.53; obveznost drugih organizacij znaša \$60, in obveznost posameznikov \$428.50. Izmed posameznikov imajo sodrugi in sodruginje v Chicagu in Ciceru 56 delnic, ostalih 12 delnic pa imajo člani in članice JSZ. v drugih naselbinah.

Iz teh števil je razvidno, da je klub št. 1 prvi v akciji za gradnjo doma Jugoslovanske socialistične zveze in Proletarca. A naloga zanj je prevelika, in potrebno je, da ostali klubi in njih članstvo da tej akciji več sodelovanja kakor doslej.

Od aprila 1925, ko smo pričeli s podpisovanjem delnic, pa do 31. dec. 1926, znašajo vplačila:

Klubi in konference JSZ., vplačila na delnice \$	3,399.47
Slovenska sekcija JSZ.	500.00
Društvo "Nada" št. 102 SNPJ.	20.00
Posamezniki vplačali na delnice	1,296.50
Kontribucije	10.00

Skupaj	\$ 5,225.97
Stroški v l. 1925	9.10

Čista imovina 31. dec. 1926. \$ 5,216.87

Razdelitev gotovine:

Čekovni račun	\$ 247.40
V delnicah Jugoslovanskega stav. in posojilnega društva	4,969.47

Skupaj \$ 5,216.87

Obveznosti:

Klubi JSZ.	\$ 575.53
Slovenska sekcija JSZ.	5,000.00
Druge organizacije	60.00
Obveznosti posameznikov	428.50

Skupaj obveznosti \$ 6,064.03

Skupaj gotovine in obveznost \$11,280.90

V preteklem letu nismo imeli nobenih izdatkov, razun nekaj malega za tiskovine in pa znamke, kar je prispeval tajnik.

Od prvega januarja do sedaj smo dobili enega novega delničarja (Lovrenc Gorjup, Cleveland, O.), več pa jih je poravnalo obveznosti, in poročilo o teh bo objavljeno v prvomajski številki.

Sledeče je seznam delničarjev:

KLUBI J. S. Z.

	Stev. delnic	Vplačano	Obveznost
Klub št. 1, Chicago	120	\$2,494.47	\$ 505.53
Klub št. 184, Lawrence	1	25.00
Klub št. 10, Forest City, Pa.	1	25.00
Klub št. 49, Collinwood, O.	2	30.00	20.00
Klub št. 118, Canonsburg, Pa.	2	50.00
Klub št. 45, Waukegan, Ill.	6	150.00
Klub št. 37, Milwaukee, Wis.	2	30.00	20.00
Klub št. 114, Detroit, Mich.	4	100.00
Klub št. 41, Clinton, Ind.	2	50.00
Klub št. 50, Virden, Ill.	1	25.00
Klub št. 47, Springfield, Ill.	1	25.00
Klub št. 222, Girard, O.	2	50.00
Klub št. 235, Sheboygan, Wis.	1	25.00
Klub št. 27, Cleveland, O.	2	50.00
Klub št. 242, Cliff Mine, Pa.	1	25.00
Klub št. 224, Pullman, Ill.	2	50.00
Klub št. 225, Avella, Pa.	1	25.00
Klub št. 234, Warren, O.	1	25.00
Klub št. 2, Glencoe, O.	1	25.00
Klub št. 22, Chisholm, Minn.	1	25.00
Klub št. 127, Krayn, Pa.	2	50.00
Konferenca JSZ., Kansas	2	20.00	30.00
Konferenca JSZ., Zap. O.	1	25.00
Slov. sekcija J. S. Z.	220	500.00	5,000.00

DRUGE ORGANIZACIJE.

"Nada" št. 102 SNPJ., Chic. 4 20.00 60.00

POSAMEZNIKI.

Alesh Frank, Chicago, Ill.	4	\$ 20.00	\$ 80.00
Benchina Frank, Chicago, Ill.	1	25.00
Britz Louis in Annie, Lawrence, Pa.	1	25.00
Čebular Jos., Vandling, Pa.	1	20.00	5.00
Dernull Otto, Chicago	1	5.00	20.00
Dobrenik Carolina, Chicago	1	25.00
Fradel John in Mary, Lawrence, Pa.	1	15.00	10.00
Godina Filip, Chicago	1	20.00	5.00
Hochevar Rudolph, Chicago	1	5.00	20.00
Judnich Mart., Waukegan, Ill.	1	25.00
Kravanja Anton, Chicago	1	25.00
Keber Mike, Dixon, Ill.	1	25.00
Kosin John, Girard, O.	1	25.00
Kužnik Louis, Grays Lake, Ill.	1	25.00
Lipuzich John, Chicago	2	30.00	20.00
Ločniškar Vinko, Chicago	1	25.00
Lotrich Donald J., Chicago	2	50.00
Langerholc John, West Newton, Pa.	1	25.00
Miško Andrew, Chicago, Ill.	6	150.00
Molek Ivan, Cicero, Ill.	2	18.50	31.50
Omahen Frank Chicago	2	10.00	40.00
Olip John, Chicago, Ill.	4	100.00
Oven Joseph, Chicago, Ill.	2	10.00	40.00
Pogorelec Chas., Chicago	4	100.00
Podgornik John, Cicero, Ill.	1	20.00	5.00
Podlipec Frank Cicero, Ill.	1	30.00	20.00
Raver John, Chicago, Ill.	2	5.00	45.00
Stebly Joseph, Chicago, Ill.	1	25.00

	Štev. delnic	Vplačano	Obveznost
Tich Angeline, Chicago, Ill.	4	100.00
Thaler John, Cicero, Ill.	1	25.00
Turk John, Chicago, Ill.	2	30.00	20.00
Tauchar Frank, Chicago Ill.	1	25.00
Terčelj John, Strabane, Pa.	1	25.00
Tekauc Marko, Canonsburg, Pa.	1	5.00	20.00
Vičič Anton, Waukegan, Ill.	1	18.00	7.00
Vider Fred A., Chicago	1	25.00
Zaitz Frank, Chicago, Ill.	4	100.00
Zupančič Victor, Chicago	1	5.00	20.00
Zavertnik Rich. J., Chicago	1	5.00	20.00
Žemberger Nace, Glencoe, O.	1	25.00
Zornik Anton, Herminie, Pa.	1	25.00

V stavbinskem odseku JSZ. so Frank Zaitz, Filip Godina in Frank Alesh, vsi člani eksekutive. Prvi je tajnik tega odseka. Ko bo enkrat podpisan ves kapital in se ustanovo inkorporira, bo volila odbor izmed svojih članov na občnem zboru.

V Chicagu ima klub št. 1 poseben agitacijski odbor, katerega namen je pridobiti še ostale sodruge in sodruginje, ter po možnosti somišljenike in društva, da vzamejo delnice. V tem agitacijskem odboru so, Vinko Ločniškar, Donald J. Lotrich, Andrew Miško, John Olip, Frank Podlipec, John Turk in Frances A. Tauchar. V. Ločniškar je tajnik tega odbora.

Izmed 50 klubov JSZ. jih je dosedaj vzelo delnice 21 klubov. Ostali so večinoma prešibki, da bi jih mogli vzeti, jih je pa nekaj, ki bi to mogli, ako se bi potrudili. Kansaški klubi so jih vzeli v področju svoje konferenčne organizacije, in akcije se je udeležila tudi zapadnoohijska konferenca JSZ.

Odbor ima nalogo kupiti stavbišče kadarkoli najde kaj primerne, kar bi odgovarjalo namenu. A tudi za to je potrebno imeti več sredstev kot jih imamo sedaj, in od članstva JSZ. je odvisno, v koliko se je pripravljeno pridružiti akciji, ki ima namen zgraditi prvi resnično slovenski delavski dom v Zedinjenih državah, ki bo služil samo delavskim ustanovam in se ne bo bal delavskega "strankarstva".

Frank Zaitz, tajnik stavbinskega odseka JSZ.

Zedinjene države osvobojujejo Nikaragvo.

Nikaragva sedaj že ni več predmet najnovejših vesti. Ameriška vlada se ne poda! Ona hoče varovati ameriške interese, pa naj se zgodi karkoli. In liberalci, ki imajo v kongresu kolikortoliko moči, pravijo: Dobro; toda ne bodite prestrogi.

Dve vladi se borita za vlado Nikaragve. Ena je bila "izvoljena" na Wall Streetu. Drugo si je izbralo ljudstvo. Prva ima denar, ki ga ji daje Wall Street, in ima priznanje Coolidgeve administracije. Druga nima nobene teh ugodnosti. A je vzlic temu pretepla čete najete vlade, kjer jih je dosegla. Wall Street pa se ne pusti ugnati. Priskočil je svoji vladi v Nikaragvi na pomoč ne samo s Kelloggovimi notami, ampak tudi z ameriški avijatiki. Najela jih je vlada, katero je najel Wall Street. To ni proti "mednarodnemu pravu". In ti avijatiki so dirkali s svojimi aeroplani nad četami vlade ljudstva Nikaragve in jih pobijali — na debelo seveda. Vse je pravilno in pošteno.

Mi si umijemo roke. Ljudstvo Nikaragve že ve kaj dela . . .

Politika v K. S. K. J.

K.S.K.J. je najstarejša slovenska podporna organizacija. Ona ni okužena s "politiko", kakor npr. SNPJ. Na sejah njenega glavnega odbora vlada največja harmonija, in duhovni vodja moli pred vsako sejo za razsvetljenje odbornikov, ki so že itak dobro razsvetljeni. KSKJ. ima urednika, kateremu ni nihče nevoščljiv za službo. In ima odbornike, ki se objemajo na sejah glavnega odbora v interesu KSKJ. in v večjo čast in slavo božjo. "To se ti je le tako sanjalo," pravi Cankar v eni svoji igri, ali nekako na ta način.

KSKJ. je proti "politiki", vzlic temu konstatira njen glavni tajnik Josip Zalar, da se ruje proti njemu vsled "politike". In ni bratska, vzlic temu da je katoliška, zato grozi s tožbo enemu članu glavnega odbora radi "obrekovanja". In urednik ima "strašne" preglavice, ker ne dopusti, da se bi "katoliški sobratje" in "sosestre" zmerjale med seboj v "našem slavnem glasilu" naše "slavne organizacije".

Kameleon, ki se razume na menjavanje prepričan in na kandidature za službe, ima dovolj gradiva še za eno predavanje, v katerem bi "obdelal" podporne organizacije ki so proti politiki in popolnoma "nepristranske", a vzlic temu ne napreduje tako kakor ona ki je za "politiko" in katere odborniki zborujejo vsaj toliko dostojno kot je med Slovenci, ki so vsi ustvarjeni po božji podobi, mogoče. K aferam v KSKJ. se bomo še povrnili.

"Glad, izozad se potihoma plazi----"

Dnevna novica. — Utica, N. Y., dne 18. feb.—(A.P.) —Rajše, ko da bi prevoznik Guy M. Taylor videl svojo ženo in otroke da bi se izstradali do smrti, jih je umoril in si potem končal tudi svoje življenje. Bil je dolgo brez posla. Dela ni mogel dobiti. Tragedija se je dogodila najbrž že pred tednom dni, a se ni izvedelo o nji do danes. Sosed, ki je bil navajen zvokov harmonike, ki so prihajali dnevno iz Taylorjevega stanovanja, je postal pozoren, in ker je videl, da so zavese na oknih že več dni zagnjene, je sporočil policiji, da sumi, da nekaj ni v redu. Prišla je, udrla v Taylorjevo stanovanje, in našla vso družino mrtvo. Imena so: Guy M. Taylor, star 35 let; njegova žena Elizabeta, stara 35 let; hčerka Elizabeta, stara 16; sin Owen, star 14 let; Albert, 12; Goldie, 8; dete, ime neznano. Policija je dognala, da je vladala v družini velika revščina. Edina hrana, ki so jo našli, je bila zavoj sladkorja in nekaj kruha. Tri postelje, kuhinjska miza in par stolov je predstavljalo pohištvo. Zadnja plačilna kuverta, ki jo je dobil Taylor, je izkazovala, da je bilo v nji \$23.50. To je bila njegova tedenska plača, dokler ni izgubil tudi to. Familija je bila vedno vesela. Iz njenega stanovanja se je razlegal smeh, in pa zvoki koncertine, na katero je igral Taylor. Potem pa je utihnila ip zavese so ostale zaornjene na oknih.

Antievolucijske predloge odklonjene.

V preteklih par tednih so legislature držav Arkansas, New Hampshire in nekaterih drugih zavrgle predloge, ki prepovedujejo poučevati učence v javnih šolah o evoluciji. Svet se vendarle giblje.

Oglašajte priredbe klubov in društev v "Proletarcu".

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

RAZNOTEROSTI IZ SHEBOYGANA.

SHEBOYGAN, WIS. — V naselbini, v kateri ima faro župnik ki o prostem času rad razpravlja o "komišnu", je življenje precej živahno. Ko pravim živahno mislim s tem, da je živahno tisto ki nima z župnikom in z njegovim tolmačenjem o "komišnu" nobenega opravka. Zasluga za te aktivnosti v napredni smeri gre pred vsem klubu št. 235 JSZ., ki predstavlja najagilnejše moči naprednega tabora.

V nedeljo 6. marca bo društvo št. 344 SNPJ. vprizorilo Molekovo dramo "Hrbtnica", ki je posvečena napredni misli in agitaciji za SNPJ. Poleg igre bodo na sporedu tudi pevske točke in deklamacije. Po programu sledi prosta zabava in ples. Priredba se vrši v Fludernikovi dvorani.

Klub št. 235 JSZ. bo enkrat po velikinoči vprizoril znano komedijo "Pri belem konjičku". Kakor vse druge naše predstave, bo tudi ta uspešna, za kar garantira klub in njegovo članstvo ter sodelavci in sodelavke. V "Hrbtnici" bodo nastopili med drugimi seveda člani kluba, ki so ob enem člani društva, kajti v tem oziru delujemo roka v roki.

V soboto 26. feb. bodo vprizorile krajšo igro ženske druž. št. 10 J.P.Z. "Sloga". Režira jo s. J. Debevc.

Pevski zbor "Danica" je postal zopet živahen in se vežba v petju. Nastopil bo na vseh predstavah. Tudi ženske so si organizirale svoj pevski zbor.

Domača zabava našega kluba, prirejena za članstvo in prijatelje, je prav dobro izpadla. Jedila so bila okusno prirejena, in potem godba, ples, govori itd. Res, prijateljo je bilo.

Mrs. Milostnik, o kateri je bilo svoječasno poročano da je zbolela, je sedaj zopet zdrava. Ona je znana aktivna delavka, pa najsibo v igrah ali na prireditvah.

Operaciji se je moral podvreči sod. Geo. Pistotnik. Želimo mu, da čimprej okreva. — *Poročevalec.*

NESLOGA IN ZAVIST MED ROJAKI POGUBNE POSLEDICE.

LATROBE, PA. — Marsikak čitatelj se zanima za življenje v naselbinah, in takim dopisi zelo ugajajo. Ker smo daleč drug od drugega, se moremo seznaniti edino na ta način, da poročamo vsaki iz svoje naselbine o zanimivostih v njih. Najboljše bi seveda bilo, ako bi mogli vedno pošiljati v naš list le vesela poročila in pohvale o rojakih. A žal, da to ni vselej mogoče.

Naj ob tej priliki poročam nekoliko o veselici našega kluba št. 178 JSZ., ki se je vršila dne 12. februarja v Pipetownu. Tukaj se veselice ob sobotah navadno prične ob 7. zvečer, a ker nismo mogli dobiti take godbe da bi mogli pričeti kot je običaj, smo morali pričeti pozneje. Najeli smo znani Al Sip orkester v Latrobe, v katerem igrajo unijski godci. Ta orkester je zelo dober, toda tudi drag v slučaju, da bi bila udeležba majhna in bi dohodki ne pokrili stroške. Naš klub je majhen po številu članov, in če bi se primerilo da bi ne bilo ljudi, bi morali globoko poseči v žep. Godba je zaigrala prvi komad ob 8:30. Ta čas nas je bilo v dvo-

rani okrog dvajset oseb z otroci vred. "Slabo kaže," si je mislil eden ali drugi. Ali zaobrnilo se je, in do pol desetih je bila dvorana napolnjena mladih ljudi, ki so se zabavali, da je bilo veselje.

Naš klub ima precej nasprotnikov, in nekateri njegovi "prijatelji" so trosili okrog govorico, da na naši veselici ne bo igral Al Sip orkester, ampak neki drugi. Namen je bil škodovati na udeležbi. Čemu toliko nasprotstva proti klubu? Saj vendar eksistira zato da pomaga delavski stvari, da neguje smisel za kooperacijo in edinstvo! Ako ima kdo do kakega člana v klubu osebno sovraštvo, mar mora vsled tega zasovražiti klub kot celoto? No, enim ne ugaja ker je klub tak in tak, pa pravijo, da je "brezverski". Kakor nas je malo, je vendarle težko delo za klube JSZ. tudi v majhnih naselbinah. Poskušamo kolikor moremo, da ustvarimo pravo razpoloženje za pristop v delavsko organizacijo kakor so klubi JSZ. Sprejmemo v naš klub vsakega, ki obljubi ravnati se v smislu naše načelne izjave in delovati za socialistična načela. Onih, ki ne pristopijo, pa ne sovražimo raditega, ker pač vemo, da imajo ljudje svoje predsodke, in pa, ker vemo, da marsikdo, ki danes še ni član, postane prej ali slej.

Naj se povrnem nazaj k prireditvi našega kluba. Kot sem že omenila, je bila udeležba prvovrstna. A čitatelji naj ne mislijo, da so bili to povečini Slovenci. Povem vam natančno število rojakov, ki so bili na tej zabavi. Razen klubovih članov in njihovih družin je bil med posetniki sobrat Povše z družino in pa štirje posamezniki, in vsem tem se v imenu kluba zahvalim za naklonjenost. Ostali so bili drugih narodnosti, večinoma Amerikanci, ki pa jim je med nami ugajalo, in so nas vpraševali, če bomo naslednjo soboto zopet imeli zabavo; pravim, da jim je ugajalo med nami, pa čeprav se ni dobilo vsega kakor je bila tukaj navada poprej, kajti sedaj so tod okoli suhaški agentje zelo zaposleni. Prebitek te priredbe je znašal \$14.

No, tudi suhaško provociranje je zasluga rojakov, ki so drug drugemu nevoščljivi in se tožarijo, češ, ta počne to in to; suhaški agentje se smejejo in potem, ko pridejo okrog, postanejo resni in sitni. Zavisti in mrženj je med našim ljudstvom veliko preveč. Če bi je bilo manj, pa ne bi bilo klubom JSZ. tako težko delovati. Glede paznosti suhaških uradnikov nisem nič prizadeta, ker se jaz ne pečam z biznisem ki ga prepoveduje Volsteadov zakon, a povem svoje mnenje tistim, katerim je včasih dobro povedati ostro resnico.

K zaključku dopisa apeliram na tukajšnje rojake: pustimo vsa malekostna osebna sovraštva na stran in bodimo složni. Pristopite v naše vrste, ker je to pot k slogi, pot k višjim idealom, in ob enem pot boja, ki nas bo privedla v boljše življenske razmere. —

Mary Fradel.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu v Slovenskem Del. Domu, 15333 Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se sej redno, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov. — Tajnik.

MAŠKARADA DRUŠTVA S. S. P. Z. V SPRINGFIELDU.

SPRINGFIELD, ILL. — Društvo št. 36 SSPZ. priredi v soboto 26. februarja ob 8. zvečer v Slovenskem domu na Enajsti cesti maškaradno veselico, na katero vabi slovensko občinstvo od tu in iz okoliških krajev.

Zabava bo izborna in postrežba isto, kajti društvo se bo potrudilo, da bo priredba čimboljša. Vstopnina je 50c za osebo; plačajo jo tudi maske.

Nagrade dobé: prvo tista maska, ki bo najpomembnejša; drugo tista, ki bo najlepša; tretjo dobi najkomičnejša maska.

Članstvo bratskih društev in kluba JSZ. vabimo, da pride v soboto 26. februarja v Slovenski dom in se zabava z nami. — *John Bervar.*

BREZPOSELNOST V MESTIH OB PACIFIKU.

SAN FRANCISCO, CALIF. — Marsikdo naših rojakov se vpraša: "Kako neki je v San Franciscu in v Californiji sploh?" Nihče jim ne zameri, kajti tisoče jih je, ki bi si radi prebrali na bolje. Mi v San Franciscu bi radi, da bi bilo naše mesto raj, pa ni. In če bi se vi ki ste brez dela priselili sem, bi ga nekateri morda dobili, kajti nekdo ga vedno dobi. A to ne pomeni, da imamo tukaj dovolj služb za vse.

Naj vam citiram iz lista "San Francisco Daily News": "Neprestano dohajanje delavcev iz vzhoda in severa v Californijo povečava armado brezposelnih, kot poroča službeni urad delavskega departamenta. V industrialnem distriktu San Franciscu je okrog 12,000 brezposelnih delavcev . . ."

Delavski komisar v San Diegu je objavil sledeče svarilo: "V San Diegu je do 14,000 delavcev brez posla. Kdor računa na siguren zaslužek, naj ne prihaja sem."

In če čitate oglase v listih o Californiji — tedaj ste avtomatično uverjeni, da je Californija dežela prosperitete kakor nobena druga v ameriški Uniji.

Naš rojak Peter Kurnick, ki je vam gotovo poznan, je bil precej tednov bolan, a je sedaj zopet zdrav in želimo da tudi ostane. Bo boljše zanj in za "Proletarca", kajti on je sposoben agitator. S. Kurnick je že dolgo let dopisnik naših listov. Bil je delegat zadnje konvencije SNPJ. v Waukeganu, kjer ni bil skrit, ker smo mnogo čitali o njemu. Pisec tega dopisa želi, da se bi sedaj, ko se mu je zdravje vrnilo (in želim mu, da se bi mu utrdilo bolj kakor so bile utrjene utrdbe pri Verdunu), bolj pogostoma oglašal v tem listu. In pričakujem tudi, da bo on eden prvih v sedanji kampanji za razširjenje Proletarca. — *Mornar.*

JESSIE STEPHEN BO PREDAVALA V CHICAGU.

Jessie Stephen je ena izmed najbolj znanih sodrugin v angleškem delavskem gibanju. Bila je članica angleškega parlamenta in bo zopet postala ob prihodnjih volitvah. Je govornica, dobra poznavalka razmer v Angliji in svetovne situacije, in ve, kaj je in kaj ni socializem. V soboto dne 5. marca bo predavala v Douglas Park avditoriju na So. Kedzie in Ogden Ave. v Chicagu. Vstopnina je samo 25c. Ako hočete čuti dobro predavanje izkušene sodruginje, si zapomnite omenjeni datum in bodite v dvorani ob 8. zvečer. — *P. O.*

VELIKA SLAVNOST — LOKALNA ŽELEZNICA — HURA!

Na odru dramskega odseka kluba št. 1 dne 27. marca v dvorani ČSPS. v Chicagu bomo imeli priliko videti velike stvari. Železnice se namreč ne dobe vsaki dan, in posebno ne lokalne železnice, ki so napeljane skozi vas pa prav gori do druge vasi in še naprej.

Vršile se bodo velike slavnosti. Nastopil bo pevski zbor s serenado, in pa godba, ki bo folkla na boben in pihala na pihala v počast občinski gosposki in drugim zaslužnim gospodom.

Prędno pa pride na oder "Lokalna železnica", bo imelo naše občinstvo priliko videti angleško komedijo v enem dejanju "The Family Exit". — *P. O.*

VAŽNA SEJA KLUBA ŠT. 1.—PREDAVANJE.

CHICAGO, ILL. — V petek dne 25. februarja se vrši redna seja kluba št. 1 v dvorani SNPJ. Na dnevnem redu važna poročila, po izčrpanem dnevnem redu pa bo predaval s. Ivan Molek o predmetu "Človek in vse-mir". Vabljeni so na to sejo tudi nečlani, ki pridejo lahko, ako nočejo prisostvovati seji, nekoliko pozneje. Seja se prične ob 8., predavanje okrog 9. zvečer. — *P. O.*

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsled poročila stavbinskega odseka JSZ. in zapisnika ohijske konference JSZ. ter drugega nujnega gradiva je moralo več poročil in dopisov izostati, ravno tako tako rubrika "Vščipeci" in "Naši odri". Mi nujno potrebujemo večji list vsaki teden, in pri tem "mi" mislimo vas. Udeležite se kampanje za razširjenje "Proletarca" in omogočite s svojim delom, da povečamo "Proletarca" za nadaljnjih šestnajst strani na mesec. In pa — pazite na vsebino v prihodnji številki.

Razstava Peruškovih slik v Clevelandu.

V Slovenskem narodnem domu v Clevelandu bo dne 14. marca otvorjena razstava slik umetnika Peruška, ki bo trajala do 27. marca. Pripravljalo delo vodi poseben odbor, in na sodelovanje so pozvana pred vsem slovenska kulturna društva v Clevelandu.

Harvey Gregory Prusheck (pod tem imenom je poznan v ameriških slikarskih krogih) ima bogato zbirko slik, ki se odlikujejo posebno po svoji originalnosti in zgovornem življenju, ki ga jim je udahnil slikar s svojim čopičem. Perušek je zelo produktiven slikar. Slika vsled nagona, in kar on naslika, je umotvor. Mnogo njegovih slik je že v posesti privatnikov, ki so jih pokupili na razstavah, in tudi v stanovanjih naših rojakov jih je že nekaj. Poleg drugih šteje njegova zbirka tudi več pokrajinskih slik iz slovenskih krajev.

"ČLOVEK IN VSEMIR".

Med Slovenci v Chicagu prilike čuti dobra predavanja niso pogoste. A predavanja so vendar potrebna, ker nudijo ključ k višjemu znanju. V petek dne 25. februarja ob 8. zvečer bo predaval v dvorani SNPJ. po seji kluba št. 1 s. IVAN MOLEK o predmetu "ČLOVEK IN VSEMIR". Člane kluba prosimo, da pridejo na sejo točno ob 8. zvečer. Takoj po izčrpanem dnevnem redu se prične predavanje in potem vprašanja na predavatelja in diskuzija. Vabimo tudi nečlane. Vstop vsakemu prost.

Kampanja za 2,000 več naročnikov "Proletarcu" otvorjena.

Dva tisoč naročnikov več, — to ni malo, si bo mislil ta ali oni. Prečitajte pazno ta članek in onega na drugi strani platnic, in videli boste, da bomo pridobili to število naročnikov v krajšem času kot mislimo.

Vzroki, čemu je potrebno, da pričnemo z večjo kampanjo za razširjenje "Proletarca" so vam znani. Komur niso, se bo z njimi seznanil iz tega in prej omenjenega članka. Glavni vzrok vsekakor je, da je v interesu delavskega gibanja potrebno razširiti "Proletarca". "Proletarec" je socialistični glasnik in list vzgoje. To je bil in ostane. Ne koleba. V volilnih kampanjah ni deležen podpor, ki jih nudita republikanska in demokratska stranka. Oglasov ima malo. Za svoje vzdrževanje je odvisen od naročnine in od prispevkov listu v podporo, ter od prebitka, ki ga napravi pri prodaji knjig in Kolarja.

"Proletarca" ni potrebno razširiti samo vsled gmotnih ozirrov, ampak največ vsled namena, radi katerega je bil ustanovljen.

Zadnjič smo poročali, da bo cilj te kampanje pridobiti listu tisoč NOVIH naročnikov. Ta cilj ostane, a število smo zvišali na dva tisoč vsled tega, ker bodo vključene tudi iztirjane naročnine, ki jih pošljejo agitatorji. To se nam je zdelo potrebno zato, da ne bi trpela ta stran agitacije. In uspeh bo vsled tega večji. Vse naročnine, ki jih nam pošljejo tisti ki se kampanje udeležijo, bodo vštete in doštevane od seznama do seznama.

Število 2,000 smo razdelili na kvotne okraje, kakor sledi:

Kvotni distrikti v kampanji za 2000 naročnikov:

	Kvota
Cleveland, Collinwood in okolica, vključivši Newburg in West Park	500
Pennsylvanija	350
Chicago in okolica	200
Detroit in okolica	150
Milwaukee, W. Allis, Kenosha in Racine	150
Montana, Wyoming, Utah, Colorado, Californija, New Mexico in ostale zapadne države	100
Južni Illinois: La Salle, Springfield, Gillespie, Nokomis in druge	100
Vzhodni Ohio in West Virginia	100
Barberton, O., Girard, Warren, Lorain in drugi kraji v okrožju teh naselbin	100
Waukegan in North Chicago	70
Kansas	60
Minnesota	60
Sheboygan, Wis.	60
Skupaj	2000

Sodrugji zastopniki in naročniki, kampanja je sedaj odprta. Pričnite z agitacijo takoj! Ako boste potrebovali kakšne nadaljne informacije,

se obrnite na upravništvo. Cilj vseh naj bo, dvigniti cirkulacijo Proletarca, kakor še ni bila nikdar poprej!

Provizija v tej kampanji odpade, namesto nje pa so vsi ki se agitacije udeležijo upravičeni do nagrad na podlagi števila poslanih naročnin.

SEZNAM NAGRAD.

1. nagrada: Nov pisalni stroj, vreden \$80. (Ta pisalni stroj dobi tisti ki pošlje največ naročnin, toda ne manj kot 100. V slučaju, da dobita dva kontestanta enako najvišje število naročnikov, bosta dobila pisalni stroj oba.)
2. nagrada (za najmanj 90 naročnin): Nov pisalni stroj, vreden \$60.
3. nagrada (za najmanj 80 naročnin): Ženska zapestna ura, ali ura za moške, vredna \$50.
4. nagrada (za najmanj 70 naročnin): Lincolnova, Marksova in Debsova slika, vse tri z ličnimi okvirji, in dva vezana letnika (1924-25) ljubljanske revije "Pod Lipo".
5. nagrada (za najmanj 60 naročnin): Srebrna skupina (silver set) namizne garniture, vredna \$35., ali veliko pokrajinsko sliko od slovenskega umetnika H. G. Perushecka.
6. nagrada (za najmanj 50 naročnin): Debsova slika v velikosti 18x24, ena pokrajinska slika, obe z ličnimi okvirji, dva vezana letnika "Pod Lipo" in Upton Sinclairjeva knjiga (900 strani) "Love's Pilgrimage".
7. nagrada (za najmanj 40 naročnin): Usnjata torba za listine ter železna blagajnica, kar rabi vsak tajnik, in v šesti nagradi omenjena knjiga.
8. nagrada (za najmanj 30 naročnin): Debsova velika slika, samopojnik, avtomatični svinčnik, ter Cankarjevi zbrani spisi I. in II. zvezek.
9. nagrada (za najmanj 20 naročnin): Debsova slika, dva vezana letnika revije "Pod Lipo" in Cankarjevi zbrani spisi I., II. in III. zvezek, ali za \$15 knjig iz Proletarčeve zaloge.
10. nagrada (za najmanj 10 naročnin): I., II. in III. zvezek Cankarjevih zbranih spisov, knjiga "Debs, His Authorized Life and Letters", ali za \$8. knjig iz Proletarčeve zaloge.
11. nagrada (za najmanj 5 naročnin): Debsova slika brez okvirja in za \$2.50 knjig iz Proletarčeve zaloge.
12. nagrada (3 naročnine): Za \$2.25 knjig iz Proletarčeve zaloge, ali pa celoletna naročnina na revijo "Mladina".
13. nagrada (za najmanj 2 naročnini): Knjiga "Debs, His Authorized Life and Letters" in ena druga knjiga iz Proletarčeve zaloge.

Ako bi kdo želel kak drug predmet, kakor te, ki so navedeni v tem seznamu, bo željo lahko sporočil upravi, ki jo bo po možnosti upoštevala.

Zagotavljamo vsem kontestantom, da bodo slike najličnejšega izdelka in okvirji čimboljši. Pošiljalne stroške plačamo mi.

Vse te nagrade so bazirane na podlagi celoletnih naročnin, všteti nove in iztirjane naročnine. Vsakdo bo upravičen do tiste nagrade, katero bo dosegel s številom poslanih naročnin.

TE KAMPANJE SE LAHKO UDELEŽE SOCIALISTIČNI KLUBI KOT CELOTA. Udeležiti se jo sme vsak posameznik.—Upravništvo.

RAZNO IZ BINGHAMA.

BINGHAM CANYON, UTAH. — Dne 17. februarja ob 9. zjutraj je minilo leto dni od katastrofe v Binghamu, ki jo je povzročil sneženi plaz in pokopal pod seboj stanovanjske hiše in vse kar je dosegel. Šestintrideset ljudi je izgubilo življenje v tem plazu.

Bingham Canyon je rudarska "kempa" blizu Salt Lake City in ima kakih tri tisoč prebivalcev. Rudniki so samo kovinski (baker in druge metalije).

Obratujejo s polno paro, a brezposelnih je vseeno izredno veliko, največ Mehikancev, ki prihajajo sem trumoma. Pregovor pravi, da "sila kola lomi", in tako tudi ti rdečkožoci večkrat vprizore kak "hold-up", kar ni nič novega na Binghamu.

V času, ko so v kongresu kovali nove naseljeniške predloge, s katerimi so omejili naseljevanje iz Evrope, iz nekaterih dežel pa ga skoro popolnoma ustavili (npr. iz Jugoslavije, Italije itd.), so delodajalci izposlovali določbo, ki dopušča Mehikancem svobodno naseljevanje. Hoteli so delavce poceni in veliko. Med vojno so si v mnogih krajih pomagali s črnici iz južnih držav, po zapadu pa so sedaj glavni vir cenene delavne sile Mehikanci. V nekaterih rudniških kempah po zapadu jim plačajo manj kot "belim ljudem", pa četudi opravljajo oboji ena in ista dela. V Arizoni so imeli svoječasno radi ta razlike že spore, a je menda ostalo po starem.

"Proletarec" nam zelo ugaja, in to od prve strani, kjer se prično članki, pa do konca, kjer se nehajo dopisi in podobno gradivo. Naša želja je, da bi postal vsak slovenski delavec naročnik in čitatelj "Proletarca", ker je resnično podučen list in nudi vsakemu veliko duševne hrane. — *Frank Kascek.*

ODBOR KLUBA J. S. Z. V DETROITU.

DETROIT, MICH. — Franjo Kuhovski, ki je bil več let tajnik kluba št. 114 JSZ. v Detroitu, na prošli letni seji ni prevzel več kandidature; vzrok temu je, da mu v danih okoliščinah ni bilo mogoče posvetiti tajniškim poslom toliko časa in pozornosti, kot je za klub JSZ. v Detroitu potrebno. Kuhovski je svoje delo kot tajnik kluba vestno vršil in zasluži vse priznanje. V novem odboru je prevzel mandat zapisnikarja.

Sedanji tajnik je sodrug Joseph Mentony, poznan ne le med jugoslovanskim delavstvom v Detroitu, ampak tudi drugod vsled svojih spisov, ki jih je objavljaval v "Proletarcu". Odbor kluba št. 114 JSZ. za l. 1926 je v celoti sledeči:

Joseph Mentony, tajnik; Rudolph Potočnik, blagajnik; Franjo Kuhovski, zapisnikar; Andrew Semrov, organizator. Nadzorni odbor: A. Šemrov, predsednik; Math Urbas in Joseph Klarič, člana. — Knjižničar je Anton Semec, in zastopnik "Proletarca" John Vitez. Zastopnik kluba v Slov. nar. domu je Martin Mentony.

V odboru imamo torej iskušene sodruge, in z dobro voljo in sodelovanjem bo lahko v tem letu tudi klub št. 114 beležil znaten napredek v aktivnostih in v številu članstva. — *Poroč.*

Naznanite vsak važnejši shod, prireditev in podobno, ki se vrši v vaši naselbini, v Proletarcu. Potem poročajte kako je priredba izpadla. To bo zanimalo čitatelje v vaši naselbini in drugje.

Zapisnik sedme ohijske konference J. S. Z.

Sedma konference klubov J.S.Z. in društev Izobraževalne akcije J.S.Z. v državi Ohio, v kateri so sedaj klubi in društva izven onih v vzhodnem delu države, se je vršila 30. januarja 1927 v naselbini Warren, Ohio.

Otvoril jo je njen tajnik s. Anton Garden. Pojasnil je na kratko čemu smo se zbrali, in naglašal, da je namen teh zborovanj znan vsem ki so tu navzoči, in na to otvoril nominacijo za predsednika.

John Krebelj, Cleveland, je bil soglasno izvoljen za predsednika. Jacob Kotar, Warren, je sprejel nominacijo zapisnikarja, ker so jo drugi odklanjali.

Na tej konferenci so bili zastopani sledeči klubi:

Klub št. 27, Cleveland, Krebelj in Zorko; klub št. 232, Barberton, John Jankovich in soproga, Lovrenc Frank in soproga in Frank Kar; klub št. 49, Collinwood, Joseph Presterl; klub št. 222, Girard, John Kosin; klub št. 243, Warren, Frank Modic.

Društva Izobraževalne akcije so zastopali: št. 5, SNPJ., Cleveland, O., Frank Mikše; št. 48, SNPJ., John Jankovich (Barberton); št. 20, SSPZ., Anton Jankovich, (Cleveland); št. 147 SNPJ., Frank Ludvik.

Klube JSZ. je zastopalo deset, in društva Izobraževalne akcije pa štirje delegatje. Vseh udeležencev je štela ta konferenca na dopoldanski seji 29 in na popoldanski 34.

Zapisnik VI. zborovanja ohijske konference JSZ., ki se je vršilo v Clevelandu, je bil sprejet kot čitan.

Točka dopisi: Prečita se pismo našega starega pionirja s. Naceta Žembergerja, tajnika kluba št. 2, Glencoe, O., ki poroča o ustanovitvi Konference JSZ. za vzhodni Ohio in W. Va. Izreka željo, da bi obe ohijski konferenčni organizaciji delovali čim uspešnejše, in k zaključku pozdravlja naš zbor. Pismo se vzame z zadovljljstvom na znanje.

Poročila: Tajnik-blagajnik Anton Garden poda svoje poročilo o dohodkih in izdatkih Konference in drugem.

Zorko in John Jankovich poročata za nadzorni odbor, da so računi pregledani in da je tajnikovo poročilo glede financ v redu. Poročila sprejeta.

Organizator pravi, da nima nič posebnega poročati.

Poročila zastopnikov:

Krebelj (klub št. 27) opisuje delovanje kluba št. 27 in razmere v Clevelandu. Klub stori kolikor more. Bi dosegel več kot sedaj, ako bi bilo število aktivnih sodrugov večje. Vendar pa je treba priznati, da je klub št. 27 vpliven faktor v clevelandskem javnem življenju.

Zorko od istega kluba pravi, da beležijo clevelandski sodrugi vedno uspeh; kadar ni velik, je majhen, toda vendarle uspeh.

Presterl (Collinwood) poroča o delovanju kluba št. 49. Ima poteškoče, kakor vsak drugi, a je aktiven in kakor je situiran sedaj, je zopet utrjena organizacija v naselbini. Opisuje delovanje klerikalcev, ki nastopajo odprto in maskirani. Omenja maso, ki je nevedna in vzame časa, predno se jo poudči. In če so zavajalci prebrisani ter dovolj energični, se jim posreči, da jo dobe na svojo stran, seveda, dokler jih ne spozna. Priporoča čim več aktivnosti na kulturnem polju, širjenje naše literature itd.

Jankovich, Barberton, pravi, da se v naselbini ni

spremenilo ničesar v toliko, da bi bilo vredno posebnega naglašanja. Klub je aktiven v kolikor v danih razmerah more biti. Razpečava našo literaturo in sodeluje v akciji za ustanovitev ameriške socialistične postojanke. Klub sodeluje tudi s pevskim zborom. Poroča tudi o dramski priredbi kluba, ki jo je zasnoval za dne 19. februarja. K zaključku svojega poročila je dejal, da je situacija, vzeta z vidika splošnosti, v Barbertonu za klub JSZ. ugodna, in ugodna je še posebno zato, ker stari sodrugi ne omahujejo, če ne gre vse po sreči, ampak vztrajajo pri delu.

Kosin, zastopnik kluba v Girardu, pravi, da ima klub št. 222 sedaj 17 članov, dasi je naselbina v primeri z drugimi ki imajo razne svoje ustanove majhna. Klub je aktiven kolikor mogoče. Ima svojo knjižnico, ki jo neguje, razpečava literaturo, širi "Proletarca", "American Appeal", "New Leader", naše knjige itd.

Modic, zastopnik kluba JSZ. v Warrenu, poroča, da razmere niso nič kaj v prilog klubovim aktivnostim. Ima zapreke celo glede prostora, kje naj obdržuje svoje seje. Ako nima na razpolago javnega prostora, mu preostajajo le še stanovanja privatnikov. A okolščine so sedaj take, da se vsakdo boji provokacij od strani suhačev. Če vidi, da zahaja, ali da pride v to ali ono hišo kaj več ljudi, takoj ugibajo, da se tam prodaja pijača. In zato klub v Warrenu ne more podati tako ugodne slike, kot bi jo rad.

Poročila društvenih zastopnikov: Mikše od št. 5 SNPJ. pravi, da nima navodil, poslan pa je, da poroča društvu o vtisih, ki jih dobi na tem zborovanju.

Priporoča, da posvetimo več paznosti društvom ter jih pridobimo za aktivnost v gibanju, ki ima osvoboditi delavski razred. Poudarja, da je izobraževalno delo nad vse važno, in dvignili ga bomo, če bo Izobraževalna akcija JSZ. močna in bo razpolagala z zadostnimi sredstvi.

Jankovich od društva 48 SNPJ. enako apelira na članstvo JSZ. v Ohiju, da se potruži pridobiti društva v Izobraževalno akcijo. Razlaga obširno, kako bi bilo mogoče s smotreno taktiko in pojasnjevanjem doseči čimvečje uspehe.

Ludvik od druš. št. 147 SNPJ. pravi, da ima od društva navodila poročati o vtisih, ki jih dobi na tem zboru in mu podrobno pojasniti namene in delo Izobraževalne akcije JSZ. Izvaja nadalje, da ga veseli, ko vidi toliko volje in upa, do bodo organizacije zavednega našega delavstva napredovale, v kar nam je porok-energija, s kakršno se naši sodrugi poprijemajo dela.

Anton Jankovich, zastopnik društva št. 20 SSPZ. (Cleveland) pravi, da njihovo društvo deluje za Izobraževalno akcijo JSZ. in jo podpira. Tudi on izraža željo, da bi člani lahko dosegli več za to stvar, to je, da bi pridobili v seznam društev Izobraževalne akcije JSZ. lahko marsikakšno društvo, ki je sedaj izven nje. V svojem nagovoru je slikal sedanji ekonomski položaj z ozirom na naše delavstvo in izvajal, da lahko mnogo pomagamo v boju za ljudske interese, če se zadostno združimo in sodelujemo z ostalim delavstvom za skupen program.

*Drama Oscar
Wilde-ja*

SALOMA

*Nastopi
50 oseb*

Sijajni kostumi.

Krasna scenarija.

Balet plesalk, sužnjev in suženj.

Vprizori

Slov. dram. dr. "Ivan Cankar"

v Slov. Nar. Domu, Cleveland, O.

v nedeljo 27. februarja, 1927

popoldne ob 2:15 in zvečer ob 7:30

Režira John Steblaj

**Bertram Armour Bialko
Orkester**

se priporoča za slovenske prireditve.

Telefon Mohawk 0244

CHICAGO, ILLINOIS.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 6 do 8 zvečer.

Zorko izvaja, da je najvažnejše kar moremo vršiti — borba proti nevedni. Vsled nevednosti mase je mali peščici mogotcev mogoče, da jo drži v potlačenosti in mizeriji. Iz Izobraževalne akcije JSZ, lahko zgradimo mogočen izobraževalni instrument, ki bo delavski skoz in skoz in ne bo rabil biti odgovoren nasprotnikom ljudske izobrazbe, kajti Izobraževalna akcija JSZ, je socialistična prosvetna ustanova.

Garden izvaja, da ga veseli to zanimanje, ki se je pojavilo za prosvetno delo. Res je: kar ljudstvo v prvi vrsti potrebuje, je več znanja. In zato je naloga tistih, ki so že dosegli spoznanje in vidijo resnico tako kakršna je, da gredo več v društva, več med unijsko in neunijsko delavstvo, ter ga poučujejo, da bo v stanju razumeti resnico. Priporoča več priredb: več zabavnih in tudi več vzgojevalnih. Aranžirajmo predavanja kjerkoli mogoče in čimvečkrat. Govoril je obširno o našem gibanju in o razmerah, v kakršnih deluje, ter je iz njih izvajal, kje bi se dalo s spretnejšo taktiko doseči več, in kakšna naj bo ta taktika.

V to razpravo so posegli še Mikše, Presterl in drugi.

Lovrenc Frank na podlagi priporočil za prirejanje shodov predlaga, da naj se v kraju kjer se vrši konferenčno zborovanje skliče ako le mogoče tudi shod, ker se je na zborovanjih drugih konferenčnih skupin JSZ, izkazalo, da so taki shodi uspešni najsibo z agitatoričnega ali izobraževalnega vidika. Zorko se strinja s predlogom in ga podpira. Mikše pravi, da je potrebno shode imeti večkrat in ob raznih prilikah; ravno tako predavanja. A take stvari zahtevajo precej

priprav, agitacije in pa tudi gospodarske podlage, kajti treba je pokriti stroške. Anton Jankovich (Cleveland) je mnenja, naj se bi to delo vršilo bolj smotreno, to je, klub naj bi sodeloval skupno z naprednimi društvi v naselbini, ki bi skupno priredili bodisi shod ali predavanja. John Jankovich (Barberton) svetuje, naj bi se združili ne le napredni faktorji v naselbini za prirejanje predavanj in shodov, ampak tudi naselbine enega okrožja, naprimer kakor ga zastopa ta konferenca. Sodelovale naj bi druga z drugo in si pomagale tudi finančno, da se bi pokrili stroški.

Garden pravi, da v poletju ni priporočljivo prirejati pogoste shode in organizirati v ta namen govorniško turo, pač pa bolj na pomlad; v jeseni, in tudi v zimskem času, kjer so prilike za to ugodne. Soglašja pa popolnoma s priporočili, da bi društva in klubi naselbin ene gotove okolice delala skupno v aranžiranju shodov in predavanj.

Mikše predlaga, da to zborovanje izvoli poseben odbor, katerega naloga bo aranžirati shode in predavanja.

Predlog sprejet, in v tem je vpoštevan tudi predlog, da se kadar mogoče aranžira shod na dan zborovanja konferenčne organizacije JSZ.

Mikše predlaga, da naj bodo v tem odboru najmanj po en član iz vsake naselbine, in da naj bo član tega odbora tudi tajnik Konference. Sprejeto. Izvoljeni v ta odbor so: Eugene Mikuš, Warren; Tancek, Girard (namestnik Kosin); John Jankovich, Barberton; Presterl, Collinwood; Zorko, Mikše in Krebelj, Cleveland; Anton Jankovich, Cleveland, za druš. št.

\$200 v Nagradah! — \$200 v Nagradah!

za najpomembnejše maske na predpustni

MAŠKARADNI VESELICI

KI JO PRIREDI

Socialistični klub številka 37, J. S. Z.

v soboto večer, 26. februarja, 1927

v S. S. Turn dvorani, MILWAUKEE, WIS.

Vstopnina 50c. :-: Igra Badgers godba

Klub se toplo priporoča milwauškemu in okoliškemu občinstvu, da to prireditev poseti v čimvečjem številu.

20 SSPZ.; Ludvik za druš. št. 147 SNPJ., Cleveland; Anton Garden, tajnik Konference.

Zaključek dopoldanske seje.

Druga seja.

Garden pojasni, da je na sporedu te konference tudi referat o gotovih problemih naših podpornih organizacij. Vprašuje za mnenja. Mikše predlaga, da se referat predloži. Sprejeto.

(Referat je bil potem poslan v priobčitev in se ga smatra za del tega zapisnika.)

Ko je Garden zaključil svoj referat, je bil sprejet predlog, da se ga sprejme in se otvori razprava, katera so se udeležili Zorko, Lovrenc Frank, Jankovič, Mikše in drugi iz Clevelanda, in vsi drugi. Pojavila so se razna mnenja, med njimi taka, da te vrste razprave oziroma poročila ne bi spadala na naše zборе. Razvila se je zelo stvarna razprava, katera je razbistrila marsikaj in pripomogla do boljšega razumevanja med nami. Na predlog Mikšeta je bil referat potem osvojen za naše stališče. — Preide se na točko "Agitacija".

Zorko predlaga, da bi to zborovanje imenovalo posebnega agitatorja, ki bi bil zastopnik "Proletarca" ne le v kraju kjer živi ampak po vsem okrožju, v katerem deluje ta Konference; razpečaval bi tudi literaturo, ki jo ima v zalogi naš list. Predlog sprejet. Ta mandat zastopnika "Proletarca" je sprejel ANTON JANKOVICH, Cleveland. Posamezniki so nato apelirali na vse naše sodruge in somišljenike, da naj novemu zastopniku pomagajo pri agitaciji.

Garden poroča o večernih šolah in njih namenu.

Točka "volitve odbora". V odbor Konference so bili izvoljeni: Anton Garden, Cleveland, tajnik; Joseph Presterl, Collinwood, pomožni tajnik; (agitacijski odbor je naveden že prej); Anton Jankovich, konferenčni zastopnik in agitator za "Proletarca". Nadzornega odbora ta seja ni izvolila, sprejet pa je bil

predlog, da prihodnja konference izvoli dva člana, ki bosta pregledala knjige.

Sklenjeno, da se prihodnjo zborovanje vrši enkrat meseca maja. Prostor in datum določi konferenčni odbor v sporazumu s klubom v kraju, kjer bo zborovanje.

Jankovich (Cleveland) predlaga, naj se pobira prostovoljne prispevke v podporo Proletarcu. Odobreno. Zbrana vsota je znašala \$16.05 (je bila že izkazana v Proletarcu).

John Kregelj, predsednik konference izjavlja, da je dnevni red izčrpan. Zahvali se vsem za red, pozornost in zanimanje, in apelira na vse, da napravijo iz bodočega še večje zborovanje kakor je to. "Delujmo, da se naši klubi pojačajo v aktivnostih in v članstvu, da se naši listi razširijo, in da socialistična misel prodere v najširše delavske množice. S tem zaključujem to zborovanje."

John Kregelj, predsednik; Jacob Kotar, zapisnikar.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako četrto nedeljo popoldne. Seja četrto nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodruzi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

Josko D. Czigany & Co.

Slovenska trgovina z muzikaljami.

Zamenjujemo gosli. Naše popraviljenje instrumentov preiskušeno po ekspertih.

705 Center Street
CHICAGO, ILLINOIS.

ZVEZA SLOVENSKEH ORGANIZACIJ

v CHICAGU IN OKOLICI, INKORP.,

priredi
DNE 12. MARCA, 1927,

veliko narodno veselico

v prid Slovenskega Narodnega Doma v Chicagu
v Narodni Dvorani na 18. cesti in Racine Ave.

Na to veliko vsesplošno narodno veselico je vabljen vsakdo. Naj le nikogar ne manjka. Kajti sreča, velika sreča te čaka na tej prireditvi, če nisi zaspan. Biti utegneš najsrečnejši med srečnimi. To je zadeva nas vseh. Tu bo dosti veselja in vžitka za vse, za staro in mlado, za moški in ženski svet.

Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Vstopnina 50c.

Garderoba 25c.

Godba Petr Ahačič.

Dvorana odprta točno ob 7. uri zvečer.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

“Saloma” na clevelandskem odru.

Dram. Dr. “Ivan Cankar” vprizori 27. februarja delo slovitega angleškega pisatelja in dramaturga Oscar Wilde-ja, dramo SALOMA.

V teku so velike priprave, tako da bo vprizoritev čim lepša in sijajnejša. Nastopi 50 oseb v krasnih kostumih. Plesi in petje mladenk in pesem ljubezni ljubimca svoji dragi v predigri, kakor tudi znameniti ples Salome v igri za glavo Janeza bo nekaj posebnega, nekaj izrednega.

Društvo si je nabavilo več novih aparatov za luči, da bodo lučni efekti tem boljši. Tudi scenerija bo nekaj posebnega.

Popoldne bo pričetek ob 2:15 in zvečer ob 7:30. Po večerni predstavi ples. Vabi se tudi rojake iz Loraina, Akrona, Barbertona, Cantona in drugod, ker bo to prvič, da bo postavljeno tako kolosalno delo na slovenski oder v Ameriki.

J. Steblaj, režiser.

Agitirajte za razširjenje “Proletarca”.

Napredovanje delavske stranke v Angliji.

Vsled naglega napredovanja delavske stranke in razpadanje liberalne je v teku prošlih šest mesecev pristopilo več poslancev liberalne stranke, med njimi znani William Wedgwood Benn k socialistom in se pridružili delavski stranki.

Delavski stranki se je pridružila tudi Kooperativna stranka, ki bazira na združništvu. V raznih nadomestnih volitvah v zbornico je delavska stranka od prošlih splošnih volitev dosegla že precej zmag, posebno velike zmage pa je dosegla pri municipalnih volitvah prošlo leto. V Angliji je gospodarski in politični razvoj zgradil dve določni smeri: ena predstavlja delavsko ljudstvo in njegov program; druga reprezentira kapitalizem in vse kar je združnega z njim. V tem razvojnem procesu delavska smer dobiva in kapitalistična izgublja.

RICHARD J. ZAVERTNIK,

ODVETNIK,

ima svoj urad na

127 No. Dearborn St., soba 811, Chicago, Ill.

Tel.: Central 5999.

Ob sobotah od 9. dopol. do 1. popol. na

3724 W. 26th St. Tel.: Crawford 2212.

Stan 2316 So. Millard Ave.

Tel. na domu: Lawndale 6707.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regali, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.

Za obilna naročila se toplo priporočam.

POŠLJITE DENAR POTOM BRZOJAVA!

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

pošilja denar v Jugoslavijo brzojavno brez posebnih stroškov za brzojav, bodisi v dolarških ali v dinarskih nakazilih. Poslana vsota bo izplačana na poštne uradu v 3. do 5. dneh, in to brez odbitka.

Mi smo potrosili mnogo časa in denarja, da smo uvedli ta izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vašo korist. Poslužite se ga, in nikoli več ne boste skušali na drugi način pošiljati svojega denarja v stari kraj.

Naše brzojavne cene so običajno nižje od poštne cen bodisi katerekoli druge banke.

Za pošiljanje večjih vsot, vprašajte za naše posebne cene.

Uradne ure:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 5. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Umrljivost dojenčkov v velikih ameriških mestih.

Dokler higijena še ni bila razvita kakor je danes, je bila umrljivost dojenčkov do enega leta starosti izredno velika. Bolnišnice, vzgoja, boljše življenske razmere, protektiranje mater v času nosečnosti — to so stvari, ki so pripomogle k zmanjšanju umrljivosti novorojencev.

Število rojstev na povprečno družino je sedaj manjše kot je bilo pred leti, dasi statistike javnih zdravstvenih uradov o tem molče. Vzrok je kontrola porodov. A vzlic temu da je proporcionalno manj rojstev, dežela ni na izgubi, kar se tiče prirastka prebivalstva, kajti umrljivost otrok je veliko manjša kakor pred desetimi leti.

L. 1926 je izmed velikih mest Chicago beležilo med novorojenci najnižji odstotek umrljivosti. Statistika nam nudi sledeče številke iz preteklega leta.

V Chicagu je umrlo izmed vsakih tisoč 67 novorojenčkov; v New Yorku 68; v Los Angelesu 68; v Philadelphiji 77; v Detroitu 86.

Zdravstveno stanje v Chicagu z ozirom na novorojenčke je razvidno iz sledeče statistike, ki je bila izdelana v uradu čikaškega zdravstvenega komisarja dr. Bundensena:

Leto	Prebivalstvo	Število rojstev	Umrlo novorojenčev
1925	2,995,000	59,639	4,457
1926	3,048,000	60,200	4,009

Iz tega sledi, da je bilo število rojstev l. 1926 večje kot leto poprej, in število smrtnih slučajev med dojenčki manjše kakor l. 1925.

Zdravstveni komisarijati store kolikor morejo. Ne morejo pa odpraviti mizernih razmer, ki vladajo v tisočeri delavskih družinah. Pomanjkanje je v mestih kakor je Chicago običajen gost v tisočeri družini.

nah. In pomakanje pomeni prezebanje, nezadostno, ali pa sploh nobene zdravniške oskrbe, klonjenje duha, odvisnost od miloščine, in umiranje — posebno med malimi otroci in materami.

Čemu neprestano trpeti!

Sisyphus, v grški mitologiji zlobni kralj Korinta, je bil po svoji smrti obsojen valiti velik kamen na vrh hriba. Vselej, kadar ga je privalil do vrha, se je zakokotalil nazaj, in ga tako prisilil v neprestano mučno delo. Mnogo ljudi, ki trpe na želodčnih neredih, poskušajo vse mogoče pille ali tablete, in

njihovo trpljenje se obnavlja kakor se je obnavljalo Sisyphusovo neprestano mučenje. Ne vedo, da bi bili njihovi neredi v kratkem končani s pomočjo Trinerjevega grenkega vina! Čitajte sledeče: "New York, dne 23. jan. Imel sem želodčne neprilike. Poskusil sem marsikaj, a brez uspeha, toda sedaj sem popolnoma zdrav, hvala Trinerjevemu grenkemu vinu. Charles Tomek." Dobili ga boste pri vašem lekarnarju, in stane \$1.25 steklenica; vzorce pošljemo proti prejemu 15c, ki jih pošljite na Joseph Triner Company, 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Ali kaj storite za razširjenje Proletarca?

VEČ KOT

40 LET

služi ta banka verno in pošteno vsem ki z njo poslujejo. Prihranki, ki jih imajo v nji tisoči zaupnikov, znašajo mnogo milijonov dolarjev.

Kakorkoli nameravate vložiti vaše prihranke, poizvedite preje, kakšne ugodnosti dobivajo tisti, ki poslujejo s to banko.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

vogal W. 19th St. in Blue Island Avenue.
CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVANSKA BANKA V AMERIKI.

Uradne ure: od 9. zjutraj do 4. popoldne, v ponedeljek in v soboto od 9. zjutraj do 8. zvečer.

Imovina
\$19,000,000.00